

До:

Доц. д-р Годор Чобанов

Заместник кмет на Столична община

Направление „Култура, образование, спорт и
превенция на зависимости”

Копие до:

Доц. д-р Венета Ханджийска-Янкулова

Директор на Регионален исторически музей

София

МНЕНИЕ

от

Проф. дин Валерия Фол

Уважаеми доц. Чобанов,

Уважаема доц. Ханджийска,

На 04. 12. 2018 г. присъствах на Общественото обсъждане на проект „Адаптация на Централна минерална баня за Музей „Българският ХХ-ти век“, организирано от Столична община и Регионален исторически музей – София. Имах желание да споделя моите виждания за развитието на Музея на София и мястото му в културния живот и образованието не само в София, а и в страната. До обсъждане по същество на проекта не се стигна поради шумното противопоставяне на група граждани на съществуването на Музея на София в бившата сграда на Централната софийска баня и желанието им да бъде създаден (цитирам) „модерен спа център”. Позволявам си да ви пиша, тъй като се чувствам длъжна като историк, университетски преподавател и гражданин на столицата да изразя своето мнение по предлагания проект, но преди това бих искала да изразя становището си относно бъдещото предназначение на сградата:

Централната минерална баня престава да изпълнява функциите си на баня още през 1986 г. поради амортизация и повече от 20 години е символ на разрухата в центъра на столицата, чакайки инвеститори, които да я превърне в съвременен комплекс (СПА или балнеолечебен), в който да се използва минералната вода. Явно потенциалните инвеститори са преценили, че това не е

рентабилно, тъй като кандидат не се появява и през 1998 г. Столична община взема решение част от сградата да се адаптира за експозиционна площ на Музея на София. Тук е мястото да припомня, че още през 1914 г., след пускането в експлоатация на цялата сграда, общината се отказва от строежа на предвидения хотел, без какъвто комплексът не би могъл да бъде балнеолечебен център. Тогава за първи път е пропусната възможността Централната минерална баня да е сърцето на София като курортен град, освен столица. Втората пропусната възможност е след разрушаването на банята и някои от околните сгради от бомбардировките през Втората световна война. Банята е реставрирана, а наоколо са изградени сгради на държавни институции, възстановени са или са издигнати отново частни кооперации. Днешната инфраструктура около банята, замърсяването и редица други фактори не предполагат пълноценно за здравето и доходоносно (т.е. без ежегодно субсидиране от общината) съществуване на мечтания „модерен СПА комплекс“ на това място.

Ако погледнем към днешна дата реалността в очите е видно, че град София не би могъл да се превърне в курортен център, поради много причини, които са добре известни всекиму. Единствената перспектива на града е да насочи развитието си в областта на културния туризъм, за която има всички предпоставки, тъй като е един от най-древните живи градове. Това предполага не само запазване на сградата на Централната баня, един от символите на града, но и изпълването ѝ със съдържание, което да кореспондира със съхранените в центъра на града културни ценности и да привлича интереса на гражданите на столицата и страната, и на туристите.

Сградата, която се предлага за музей, е в сърцето на стария град, и е в хронологически план продължение на намиращите се в непосредствена близост археологически останки от древния град, които са експонирани и предстоят да бъдат експонирани. Струпването в радиус от около километър – километър и половина на паметници от различни епохи е предимство, което позволява от музея да тръгват различни тематични туристически маршрути, които да разказват историята на града и страната, на културата от най-дълбока древност до днешни дни. Мисля, че София е единственият град, при това столица, с хилядолетна история, който има музей с пребогати фондове, за които други държави биха мечтали, но едва в последните години получи недостатъчна експозиционна площ. Историята на XX век на града и на страната трябва да бъде разказана и показана в музей, особено историята на културата, за която дори няма обобщено издание. Двете многофункционални зали позволяват музикалната и театралната история на града и страната да бъде представяна с живи изпълнения.

Често посещавам Музея на София в делнични и празнични дни със студенти и гости. Прави впечатление, че в голямата си част посетителите са

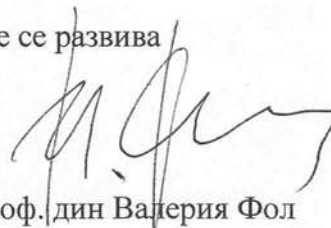
чужденци, преподаватели със студенти и ученици. Семейства с деца до сега не съм виждала. Моето внимание е насочено към предлаганата реконструкция и адаптиране на пространствата в сградата за музей и зали за музикални и театрални представления, както и загатнатата концепция на бъдещата експозицията. Музеят е и образователна и възпитателна институция, но в плановете не видях предвидено обособено пространство за работа с деца. Така наречените занаятчийски работилници не са непосредствено свързани с музейното пространство, което е едно от условията за тези зали. Този и други въпроси не можах да задам на екипа, който е разработил проекта, като например в кое пространство предвиждат да бъдат представени чрез интерактивни карти и информационни материали минералните извори на България и възможностите за балнеолечение и СПА процедури.

Уважаеми доц. Чобанов,
Уважаема доц. Ханджийска,

По света, а и у нас много исторически сгради с далеч по-голямо историческо значение от Централната баня са адаптирани и превърнати в музеи, галерии и културни центрове. Важното е, че са съхранени!

Искрено се надявам, че музеят ще бъде запазен и разширен в сградата, в която се намира сега, след необходимата реставрация и адаптация. Надявам се, че няма да чакаме още 70 (седемдесет !) години един от древните живи градове в света да има своя музей! В София и в нейните околности има предостатъчно минерални извори и дори бани с минерална вода, където биха могли да се развият в балнеоложки и СПА центрове, но мястото на Музея на София е там, където е неговия исторически център.

С уважение и надежда, че Музеят ще съществува и ще се развива

Проф. дин Валерия Фол

07. 12. 2018 г.